

Академічна доброчесність та її порушення. Кодекс честі

Основи етичної поведінки в академічному середовищі та принципи професійної честі

Академічна культура й етика у вищій освіті

Академічна доброчесність становить фундамент наукової та освітньої діяльності, гарантуючи довіру до результатів навчання й досліджень. Це система цінностей, що об'єднує весь академічний світ.

Чесність

Правдивість у всіх аспектах академічної роботи

Прозорість

Відкритість методів і результатів досліджень

Відповідальність

Усвідомлення наслідків своїх дій

Академічна культура формує середовище взаємної поваги між колегами, студентами та суспільством, забезпечуючи високі стандарти освіти.

Основні прояви академічної нечесності

Фальсифікація даних

Свідоме спотворення або маніпулювання результатами досліджень для отримання бажаних висновків

Фабрикація

Повне вигадування даних, результатів експериментів або статистичної інформації

Плагіат

Використання чужих ідей, текстів або досліджень без належного посилання на автора

Інші порушення

Списування, недобросовісне цитування, порушення авторських прав, множинна подача робіт

Поняття та види плагіату

Плагіат — це привласнення чужої інтелектуальної власності без належного визнання авторства

Плагіат підриває довіру до наукових досліджень і завдає серйозної шкоди репутації навчальних закладів.

Самоплагіат

Обман

Доброчесність

Фальсифікація

Академічний плагіат

Академічна доброчесність

Хабарництво

Фабрикація

Спікування

Позабачення

надання зовнішній інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу

надання (отримання) умовного освітнього процесу чи пропуску чужого надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі

оприлюднення (частково або повністю) власних даних опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів

видавання даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях

виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів надання

відтворення наукових (творчих) результатів інших осіб без належного посилання, перекладування тексту без посилання на джерело

спричинення шкоди принципам та висновкам законних правил, які мають користуватися в освітньому процесі під час навчання, викладання та проведення наукової (творчої) діяльності

з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досліджень

свідоме замирення або замовчання оцінки результатів навчання здобувачів освіти

фундаментальні моральні поняття, що характеризують готовність і здатність особи свідомо й твердо слідувати добру, сукупність внутрішніх, душевних й інтелектуальних якостей, що відносять людський вчинок до моральних достоїнств

свідомо заміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень

фальсифікація такої надання методикою або викривлення інформації про апробацію результатів досліджень та розробок

Wordwall – Create better lessons...

Доброчесність ?

Match up – Drag and drop each keyword next to its definition.

надцятикласнику, щоб вступити до університету, потрібно мати атестат з високим середнім балом. Тому його батьки вирішили домовитися з вчителями, щоб вони підвищили його оцінки. У винагороду за це батьки пообіцяли купити новий спортивний інвентар для школи.

А

Обман

В

Хабарництво

С

Плагіат

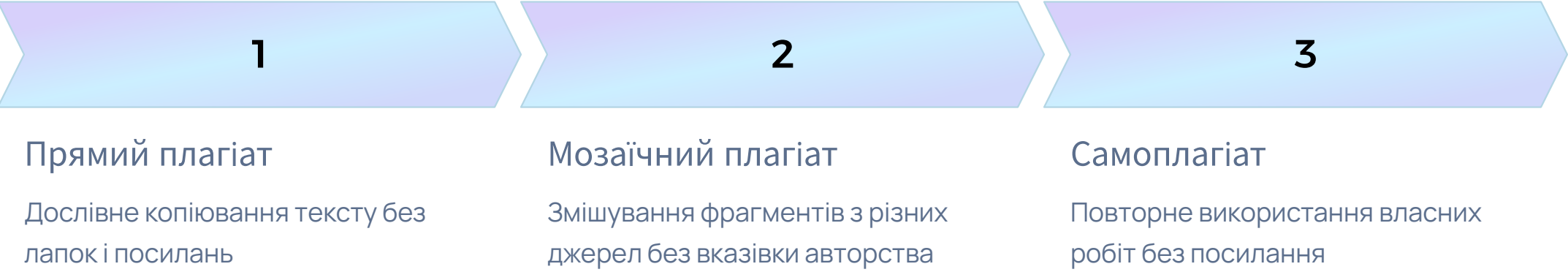
Д

Фабрикація

Wordwall – Create better lessons...

Академічна доброчесність

Quiz – A series of multiple choice questions. Tap the correct answer to...

Plagiarism Checker

Програми для перевірки на плагіат

Сучасні технології відіграють ключову роль у підтримці академічної доброчесності, пропонуючи ефективні інструменти для виявлення плагіату. Ці програми аналізують тексти на наявність запозичень з інтернету, наукових баз даних та інших робіт.

Turnitin

Один із найпопулярніших сервісів у світі, який використовується в тисячах навчальних закладів для виявлення збігів тексту та перевірки оригінальності робіт.

Unicheck

Українська розробка, що здобула визнання завдяки своїй ефективності та інтеграції з різними освітніми платформами. Використовується для перевірки наукових та студентських робіт.

Grammarly (Plagiarism Checker)

Поєднує функції перевірки граматики та стилю з можливостями виявлення плагіату, що робить його зручним інструментом для студентів і дослідників.

ПЛАГІАТ

Приклади плагіату серед урядовців

Плагіат серед державних службовців підриває довіру суспільства, ставить під сумнів компетентність та етичні стандарти управління, а також може мати серйозні правові та репутаційні наслідки.

Плагіат у промовах

Використання чужих текстів та ідей у публічних виступах або офіційних заявах без належного визнання авторства.

Запозичення в документах

Копіювання уривків або цілих розділів із законопроектів, політик чи звітів без посилань.

Копіювання програм

Представлення чужих передвиборчих програм або стратегічних планів як власних.

Такі випадки демонструють, що академічна доброчесність є не лише етичним, а й критично важливим принципом для будь-якої публічної діяльності.

Випадки плагіату серед високопосадовців

Наведені приклади демонструють, що академічна недоброчесність є проблемою не лише в освітньому, а й у публічному секторі, підриваючи довіру до інституцій.

1

Сергій Шкарлет

Колишній міністр освіти України. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти та міжнародні експерти підтвердили плагіат у його наукових працях. Попри позов, згодом його звільнили з посади.

2

Раїса Богатирьова

Колишня віцепрем'єр-міністр та міністр охорони здоров'я. Були твердження, що вона видала статтю іншого автора як власну.

3

Володимир Литвин

Колишній голова Верховної Ради. Звинувачувався у плагіаті статті політолога Томаса Каротерса у 2002 році.

4

Василь Мармазов

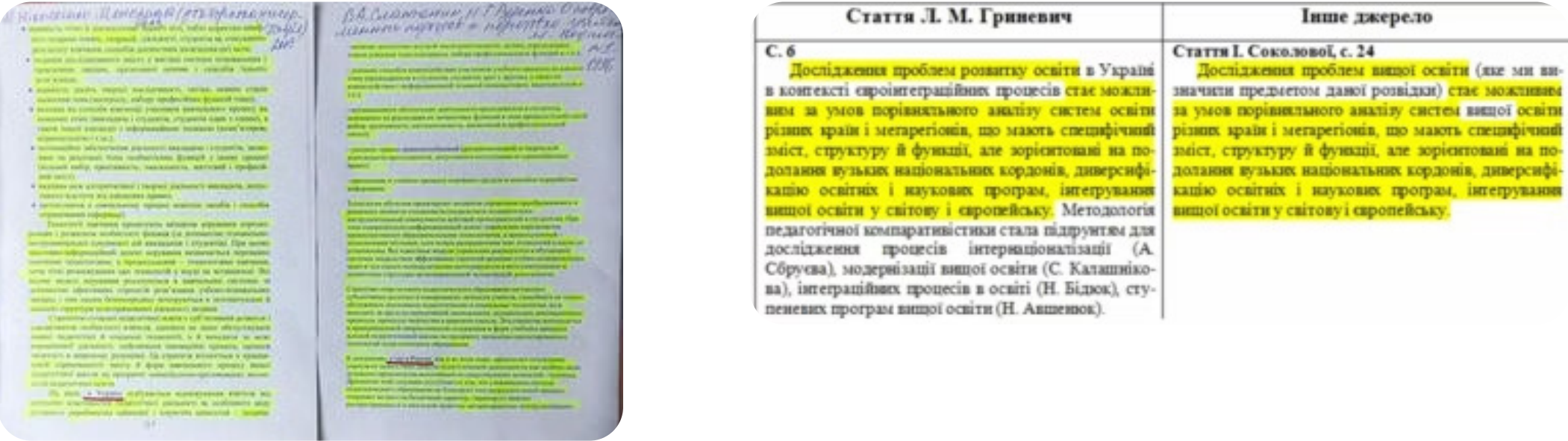
Колишній заступник міністра юстиції. У 2004 році його звинувачували у використанні матеріалів чужої дисертації у своїй монографії без належного цитування.

5

Члени НАЗЯВО

Декілька членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти також мали звинувачення у плагіаті у власних наукових роботах або студентських працях.

Ці прецеденти підкреслюють важливість неухильного дотримання принципів академічної доброчесності для всіх, незалежно від їхнього статусу.

Виклики у доведенні плагіату в Україні

Незважаючи на зростаючу увагу до проблеми плагіату, довести його в Україні залишається складним завданням через низку системних та правових перешкод.

Недосконалість законодавства

Відсутність чітких визначень та ефективних механізмів відповідальності у національному законодавстві.

Складність експертизи

Потреба у висококваліфікованих експертах та дороговартісних програмних засобах для об'єктивного аналізу.

Опір та безкарність

Частий опір з боку звинувачуваних та відсутність реальних наслідків для високопосадовців.

Ці фактори уповільнюють боротьбу з академічною недоброчесністю та підривають довіру до вітчизняної науки й освіти.

Випадки плагіату серед високопосадовців: детальніше

Розглянемо конкретні приклади звинувачень у плагіаті проти відомих українських політиків та посадовців, аналізуючи обставини та їхні наслідки.

Лілія Гриневич

Що відомо:

У 2016 році група «Дисергейт» виявила запозичення у двох наукових статтях Лілії Гриневич без належного цитування. Зокрема, у статті про педагогічну теорію були фрагменти, що слово в слово збігалися з авторефератом дисертації Е.К. Мілютіної. Також було знайдено збіги з роботою Калініної та Самойлюкевич.

Що не зовсім ясно:

Офіційних рішень наукових чи етичних інституцій щодо підтвердження плагіату в цих статтях не було. Гриневич визнавала, що деякі зауваження справедливі, пояснюючи це стислими термінами підготовки текстів через інші обов'язки.

Віктор Янукович

Що відомо:

Віктора Януковича звинувачували у використанні цілих абзаців та частин текстів інших авторів без посилань у його книзі "Opportunity Ukraine". Зокрема, головний редактор журналу «Кореспондент» заявляв про використання текстів з їхнього видання без дозволу. Генпрокуратура також цікавилася цією книгою у контексті авторства.

Що не доведено:

На момент поширення звинувачень не було офіційного судового рішення, яке б підтвердило плагіат у книзі. Звинувачення базувалися на журналістських розслідуваннях. Янукович та його представники заперечували ці звинувачення, називаючи їх провокаціями.

Ці випадки підкреслюють складність доведення плагіату та важливість неухильного дотримання академічної доброчесності для всіх сфер суспільного життя.

Гучні справи про плагіат в США

Сполучені Штати Америки також мають свою історію гучних випадків плагіату, що викликали значний резонанс у суспільстві та медіа, підкреслюючи важливість академічної доброчесності навіть на найвищих щаблях.

1

Доріс Кернс Гудвін

Відома американська історикиня та біографиня, лауреатка Пулітцерівської премії. У 2002 році її звинуватили у використанні фраз і речень з іншої книги без належного посилання у своїй роботі "The Sence of an Orderly Farm". Вона визнала помилку та внесла виправлення.

2

Стівен Амброуз

Популярний історик та автор бестселерів. Протягом кількох років його звинувачували у запозиченні текстів з робіт інших істориків без належного цитування. Незважаючи на визнання деяких помилок, скандал завдав серйозної шкоди його репутації.

3

Фарід Закарія

Відомий журналіст, телеведучий CNN та оглядач Time. У 2012 році був тимчасово відсторонений через виявлений плагіат у його колонці в Time, де він скопіював абзац з іншої статті про контроль над зброєю. Закарія публічно вибачився і визнав свою провину.

Ці прецеденти вказують на те, що вимоги до академічної доброчесності є універсальними та застосовуються до всіх публічних діячів, незалежно від їхнього статусу та галузі.

Плагіат у мистецтві: тонка межа

У мистецтві слово «плагіат» звучить не так однозначно, як у науці. Тут завжди поруч поняття цитати, стилізації, реміксу, алюзії. Проте є випадки, де межа переходить у відверте копіювання.

Живопис

Художники копіювали роботи відомих майстрів (Далі, Пікассо), видаючи їх за власні. На арт-ринку трапляються перероблені чи відскановані зображення менш відомих митців.

Музика

Часто це схожість мелодії чи ритму. Гучні судові справи в США (напр., Led Zeppelin) та скандали в Україні з використанням іноземних мелодій.

Література та Театр

П'єси XIX ст. вважалися кальками з французьких комедій. У сучасній прозі — списування сюжетів із зарубіжних романів без належних посилань.

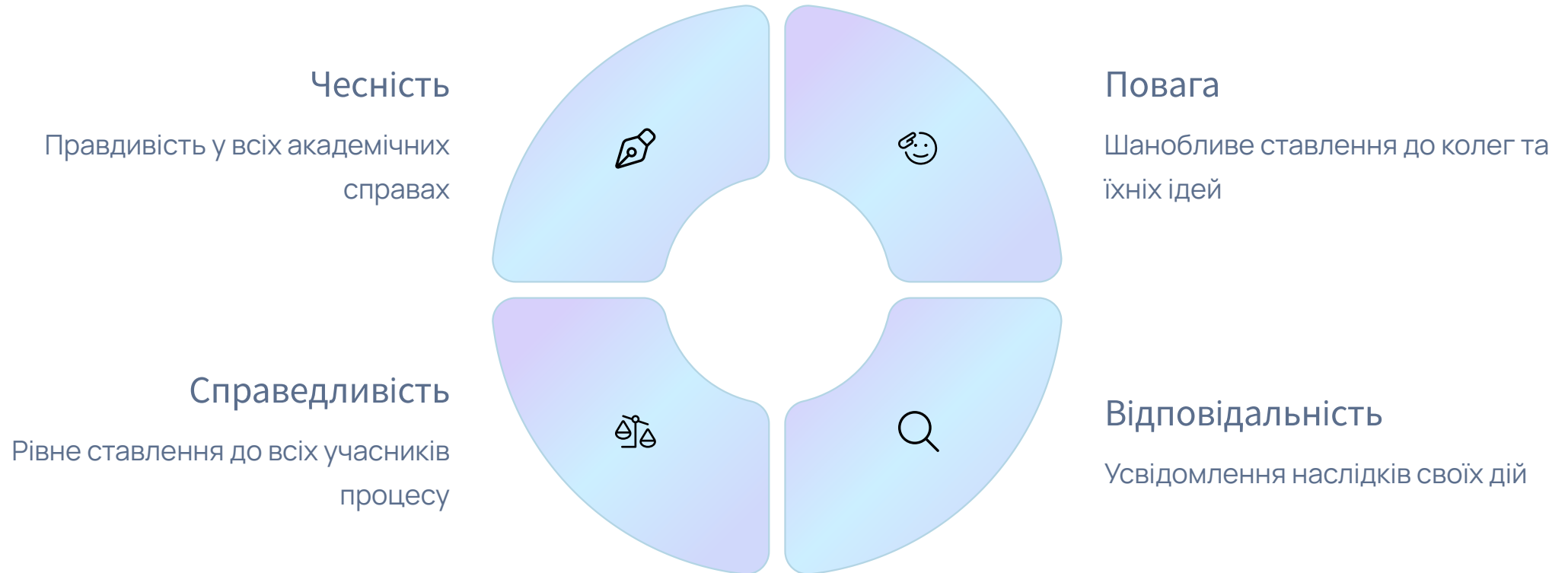
Кінематограф

Голлівуд і Боллівуд судилися через «надто схожі» сюжети. Цілі сцени або стилістика кадрів копіювалися в рекламі чи кліпах без визнання оригіналу.

Алюзія, оммаж, стилізація — це коли автор свідомо відсилає до попередника, і глядач це «зчитує», розуміючи відмінність від плагіату.

Кодекс честі як основа академічної доброчесності

Кодекс честі — це офіційний документ, що формалізує моральні та етичні норми поведінки в академічному середовищі. Він служить орієнтиром для всіх учасників освітнього процесу.

Роль професійних кодексів у формуванні академічної етики

Ключові функції професійних кодексів:

- Встановлення стандартів поведінки для підтримки якості наукової діяльності
- Попередження конфліктів інтересів та забезпечення прозорості
- Виховання молодих науковців у дусі доброчесності
- Створення єдиного етичного простору в академічному середовищі

i Професійні кодекси діють як міст між теоретичними принципами етики та практичною поведінкою в академічному середовищі

Наслідки порушень академічної доброчесності

Втрата довіри

Підриив довіри до результатів досліджень і якості навчання в цілому

Дисциплінарні санкції

Від офіційного попередження до відрахування студентів або звільнення викладачів

Репутаційні втрати

Шкода репутації як окремої особи, так і навчального закладу

Юридичні наслідки

Можливі судові процеси за порушення авторських прав

Приклади впровадження академічної доброчесності

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Кодекс честі, система моніторингу плагіату, освітні програми з академічної етики

Європейський кодекс

Міжнародний стандарт поведінки дослідників (ALLEA, 2023)

Світова практика

Університети впроваджують комплексні системи підтримки та контролю доброчесності

Успішне впровадження академічної доброчесності потребує системного підходу та підтримки всіх рівнів освітньої системи.

Як підтримувати академічну доброчесність особисто

Практичні кроки для кожного:

01

Правильне цитування

Завжди вказуйте джерела інформації згідно з академічними стандартами

02

Оригінальність

Уникайте копіювання без змін і належного посилання на автора

03

Планування

Відповідально ставтеся до планування досліджень і виконання завдань

04

Навчання

Беріть участь в освітніх заходах з етики та доброчесності

Академічна доброчесність починається з особистої відповідальності кожного

A photograph of two young girls in a futuristic laboratory setting. They are wearing safety goggles and blue lab coats. One girl is pointing at a glowing, blue, molecular-like structure that is floating in the air. A robotic arm is visible on the right side of the frame. The background shows a modern lab with large windows and bright lighting.

Академічна добročесність ь

Запорука майбутнього науки і
освіти

Довіра та якість

Дотримання етичних норм формує довіру і престиж вищої освіти

Життєво важливий інструмент

Кодекс честі — не формальність, а практичний орієнтир

Спільна відповідальність

Кожен учасник академічного процесу несе відповідальність

Будуємо разом

Створюємо чесне і прогресивне наукове середовище

Майбутнє науки залежить від нашої сьогоднішньої чесності